

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 24 K, pol leta 12 K in za četrlet 6 K. — Naročnina izven Jugoslavije 32 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo, če obsegajo 4 strani 40 vin., na 8 straneh 60 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Za inserate se plačuje od enostopne petivrstice za enkrat K 180. Za večkratne ogläse primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 50 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. Nezaprtre reklamacije so poštne proste.

Vrnitev vojnih ujetnikov se naj pospeši.

Poslanec dr. Hohnjec je kot zastopnik Slovenske Kmetke Zveze vložil že dve interpelaciji na našo vlado v Beogradu za voljo naših vojnih ujetnikov v Italiji. Njegovo posredovanje je imelo uspeh, ker je naša vlada storila odločne korake pri italijanski vladi, katera je konečno vendar sprejela predlog naše vlade o osvoboditvi jugoslovanskih vojnih ujetnikov. Naši vojni ujetniki so začeli iz ujetništva prihajati domov. Precejšnje število jih je že dospelo v domovino. Velika večina pa še vedno ječi v sponah ujetništva. Zato se je posl. dr. Hohnjec tretjič obrnil na vlado. Poslal je dne 23. febr. g. Spalajkoviču, ki sedaj vodi posle zunanjega ministrstva, naslednje pismo: „Velepoštovani gospod! Zadnji čas je na mojih zborovanjih, ki sem jih imel med našim narodom, prišlo k meni nekaj slovenskih mater in očetov, ki so s solzami v očeh bridko tožili, da se nji-

hovi sinovi še vedno niso vrnil iz italijanskega vojnega ujetništva. Vrnitev nekaterih je povečala žalost in hrepenenje po tistih, ki še niso prišli. Pritok vračajočih se je bil izpočetka primerno obilen, potem pa je začel vidno pojemati. Takšna človekoljubna akcija, kakor je odpošiljanje vojnih ujetnikov v domovino, bi se morala izvršiti in dovršiti čimprej in nanjo ne bi smelo oviralno in zadrževalno vplivati ne pomanjkanje premoga ne druge neprilike sedanjega časa. V imenu jugoslovanskih mater in žen, žalujočih za svojimi sinovi in možji, ki jih še vedno zadržuje tujina v sponah vojnega ujetništva, Vas, velespoštovani gospod, prosim, da blagovolite vplivati na italijansko vlado, naj odpošiljanje vojnih ujetnikov pospeši in številno tako pomnoži, da bo kakor najprej mogoče vsem jugoslovanskim ujetnikom zasijalo solnce svobode v osvobojeni domovini.

jaliste, ki so največji kmetijski sovražniki in izžemalci z davki preobloženega kmeta. Volilno pravico so podelili vsem meščanskim (liberalnim) in vsem fabriškim (socialističnim) stanovom; le kmeta so hoteli prikrajšati glede volilnega prava, ker niso hoteli dati volilne pravice kmetiskemu žensstvu.

Glede obleke, obutvi, petroleja in drugih potrebnih pa so nam zapustili demokrati in socialisti samo draginjo brez nabave obleke, usnja, petroleja itd. Demokratično socialistična vlada je poznala kmeta samo pri razpisu vedno novih in večjih davkov, ki so dosegli že res neznosno višino v zadnjem času.

Mislím, da ne bo žaloval nobeden kmet za vladno pokopanimi liberalci in socialisti, ki so vihteli nad kmetom edino le bič draginje in davkov, dati pa mu niso niti najpotrebnejšega.

2. Nova vlada — kmet minister.

Taka je torej zapuščina demokratično socialističnih vladarjev. To pe sebično in brezobzirno osebnega dobičkaželno zavženo demokratično socialistično gospodarstvo je prevzela nova vlada, v kateri so zastopani v pretežni večini zastopniki Jugoslavije tvojega stanu — kmetkega. V to vlado je sprejet tudi prvi jugoslovanski kmet kot minister poljedelstva, poslanec Ivan Roškar. Roškar kot kmet z žuljevimi rotami, ki sam najbolje ve in zna, kakšne so težnje kmeta, kje mu treba pomagati, kje ga podpreti, je imenovan za vodjo onega ministrskega pojja, kjer bo lahko največ storil za izboljšanje in olajšanje kmetčkih bremen. Kar bi ne bili storili liberalci in socialisti nikdar, da bi postavili kmeta za ministra, to je storila nova vlada, ki obstoja iz parlamentarnih zastopnikov jugoslovanskega kmetkega stanu.

Nova vlada — kmet minister.

Demokratično-socialistično vlado v Beogradu so pokopali na željo in zahtevo parlamenta in ljudstva. Razven strankarsko sebičnih liberalcev in socializtov to pač vsak pošeno misleč Jugoslovan rekel: Hvata Bogu, da se je razšla vlada, ki je bila v kvar ljudstvu in državi.

Dobrega pol leta so nam gospodarili demokrati in socialisti. Vlado so brez parlamenta, brez ljudske volje, brez pameti in brez smisla za ljudski in državni dobrobit. Mesto, da bi bili kaj zgradili, kaj prigrispodarili, so le rušili in dogospodarili na vseh poljih, na katera koli so se spustili s svojimi vladnimi naredbami. Celo delovanje demokratično socialistične vlade je obstojalo v osebni ali brezobzirni strankarski dobičkaželnosti. Karkoli, so ti vladarji ukrenili za celo državo, je bil polom, ki je vzbujal med narodom občno nezadovoljnost in zabavljanje čez vlado.

1. Delo demokratično socialistične vlade.

Le poglejmo vsaj površno zapuščino demokratično socialistične vlade.

Glede prehrane nam grozi pomanjkanje, ker je imel prehranjevalni minister socialist več smisla za gladno Nemce v Avstriji ko pa za prehrane potrebni jugoslovanski želedec. Meso in žito sta se izvaževala po tisočeri vagonih, da so si napolnili z milijoni žepa čufiti in verižniki potom izvoznici; pri nas pa plačujemo moko od 12 do 14 K kg.

Valutno vprašanje so rešili gospodje v Beogradu, pa kako! Najprej so odtegnili srednjim in revnim stanovom 20%. Sedaj pa so npejali izmanjavo denarja v razmerju 1:4, da bo oškodovan najbolj zopet kmet. Volilni red so skrupovali, ki bi naj koristil in obdržal pri političnem življenju le liberalce in soci-

Pripomniti pa moramo, da delo, katerega je prevzela nova vlada, ne bo lahko, ker se je pod prejšno vlado tako slabo vladalo in gospodarilo. Program nove vlade pa nam obeta udejeitev prosto ljudske volje potom volitev, katerih izpeljava je glavna naloga sedanjke vlade. Ker so pa zastopani v novi vladi res kmetčki prijatelji, že lahko danes trdimo, da bo nova vlada gledala in delovala na to, ča si ojači in okrepi državni temelj — kmetčki stan.

LISTER.

Januš Golec.

Pred peklenškimi vrati.

Ono popoldne, ko sta se sestala po enem letu Tinček in mesarjeva teta, se je vsul močen nahn, ki je nagnal s hriba sv. Miklavža vse izvirke navzdol po tti Savinji.

Dež je kluval na šipe, ko sem tega na zvečer v postelji in mi še vedno niso hotele iz glave one peklenške vrata. V otroškem razmotrivanju o peklenških vratih sem zaspal . . .

Fako enkrat po polnoči pa sem hušnil ves prestrašen iz postelje. Nekdo je močno razbijal po oknu, iz grla mu je prihajal in bukal v noč nečloveški glas osuplo prestrašenega človeka, ki vpije in ki kliče na pomoč.

Sestrič, ki je bil dokaj večji in pogumnejši od mene, je odprl vežna vrata. Toliko sem uganil iz besed preplašenega tujca, da je prosil za luč in najino spremstvo. Sva se oblekla na pol, jaz sem moral svetiti naprej, za menoj sta stopala mesarjev stric in pa sestrič.

Dež je še vedno naškrapal, šumenje po nalivu naraslih potokov in vrelcev, ki so brzo kotaje se brzeli navzdol, je motilo nočno tišino. Sicer je zagrinjala neoprodna nočna tema hrib sv. Miklavža v plašč počitka vsega živega stvarstva . . .

Komaj dober streljaj od stanovanja sem zadel, ker sem svetil naprej, na za me kot otroka nezaba-

prizor. Tik ob z vodnim kamenjem tlakani občestni grabi, po kateri je zuborela kalna voda, je ležala vznak na plašču debelušasto-orjaška ženska. Svít svetilke jej je obsinil v motni svetlobi obraz. Spoznal sem mesarjevo teto. . . Usta so jej bila nastežaj odprta, nekako bolešno grgranje je vrelo iz ustne odprtine. . . oči so se zapirale in odpirale. . . Presunil me je ta prizor, komaj sem obdržal v rokah svetilko, mravljinici strahu so mu zagomazeli po vsem telesu. . .

Pristopila sta k nesrečnici še njen mož in moj sestrič. Ravno v tem trenutku je še močno slišno zagrgalo iz tetinih ust. . . streslo jo je bolešno po telesu, oči so se jej obrnile stekleno navzgor. . . njen mož je potrdil žalostno in komaj slišno: „Po njej je!“

Bila je to tedaj v temni noči prva smrt — smrt od mene ljubljene mesarjeve teto, katero sem videl ja lasne, takrat še otroško neizkušene oči.

Mesarjev stric je pripovedoval in razlagal sestriču, da se je vračal domov iz sejma, pa je zadel na hribu v grabi ležečo in smrtno stokajočo človeško itje. Potegnil je mokro žrtve iz grabe, posvetil z vžgalico in prepoznal v nesrečnici svojo ženo. Po fleh je razgrnil svoj plašč, zvalil svojo ženo nanj in odhítel po naju na pomoč.

Žena je gotovo omahnila pri povratku k domu grabo, zajezila s svojim obilnim telesom po deževju naraslo vodo, ki se ji je vsula preko obraza v nava. Ni mela toliko moči, da bi se bila izkotalila iz grabe, nikogar ni bilo pravočasno, da bi jo bil rešil. Obšla jo je majka smrt.

Mesarjev stric in sestrič sta odbrzela po voz, jaz pa sem ostal sam tik komaj preminule mesarjeve teto. Strah me je spreletaval, da so mi skeptali zobje. . . bal sem se mrtve teto, katere sem se tolike-

krat oklepal z obema rokama, katero sem ljubil, jej bil hvaležen za tolikrat mi podarjeni groš.

Tetin obraz in obleka sta bila mokra, polna blata in vodnega peska, usta so jej bila odprta, oči so pogledovale mrtvo in topo v temno, deževno noč. . .

Strah pred mrličem je premagal otroka, postavil sem svetilko na tla in odbrzel proti domu naravnost pod odejo. Tresel sem se tudi še pod odejo kži šiba na vodi, sopel na dolgo; ta nočni smrtni prizor je bil nekaj preveč grozotnega za nežno otroško dušo in živčevje.

Razločno sem slišal ropot voza, ki je vozil po utopljeni teto. To kotalenje koles po kamnu mi je pa vzbudilo, poklicalo v spomin za otroka strašne predstave o peklenških vratih, pred katerimi je zagotovil Tinček teti svidenje.

Mrtva mesarjeva teta in peklenška vrata bilo je preveč za prestrašeno otroško dušo, ki se je zatekla v pribežališče otroške tolažbe, v solze. Zjokal se sem na glas pod odejo iz strahu pred mrtvo teto, katere zadnje utripljaje na tem svetu sem videl pri megleno motnem žaru svetilke, grozno strašno me je spreletavala bojazen za njeno posmrtno usodo, ker ji je zagotovil takrat trezni Tinček srečanje pred samimi peklenškimi vrati.

Voz z naloženo utopljenko se je odpeljal počasi navkreber mimo stanovanja; vstopil je sestrič. Jaz nisem upal izpod odeje, strah, nepopisen strah mi je vznemirjal otroško telo in dušo. S sestričem nisva o tej grozni nezgodi govorila, zaspal pa tudi nisem do belega dne ne. Se le jutranja zarja, ki me je obsinila skozi zastrto okno, mi je prepodila nočni strah in grozo v toliko, da sem na lahko zadrževal.

Toliko se še spominjam, da se nisem odpočival dolge v prepotrebno jutranjem spanju, ko me je vz-